

CHIA SẺ ĐƯỜNG ĐẾN HẠNH PHÚC

Nguyên tác: Giảng giải Đệ Tử Quy

Chủ giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Người chia sẻ: Vô Danh Cư sĩ

Bài thứ 74

[Kính chào các bạn đồng học!

Kính chúc các bạn một ngày mới tốt lành!

Hôm qua, chúng ta vừa kết thúc chánh văn 4.

Hôm nay chúng ta sẽ ôn tập toàn bộ chánh văn 4, trước khi bước vào chánh văn 5.

Bây giờ mời các bạn cùng tôi đọc lại chánh văn 4 này:

*Việc xấu nhỏ, cũng chẳng làm
Tùy tiện làm, thì bất hiếu.
Vật tuy nhỏ, chớ cất riêng;
Tự cất riêng, cha mẹ buồn”.*

Âm Hán Văn:

*Sự tuy tiểu, vật thiện vi,
Cầu thiện vi, tử đạo khuy.
Vật tuy tiểu, vật tư tàng;
Cầu tư tàng, thân tâm thương.*

Chúng ta bắt đầu ôn tập.]

Chánh văn 4.1 và 4.2: “Việc xấu nhỏ, cũng chẳng làm; Tùy tiện làm, thì bất hiếu”

[Ở câu kinh văn này có một số chỗ đề là: “Việc tuy nhỏ, chẳng nên làm”. Cho nên khi các bạn học, các bạn lại y văn giải nghĩa, nên có chú

chia sẻ là: “Mẹ con bảo con gấp quần áo, con thấy rằng đây là việc nhỏ nên con không làm”.

Hơn nữa để câu kinh văn này hợp với lời giảng của Tiến sĩ Thái, nên chúng tôi để là **“Việc xấu nhỏ cũng chẳng làm”**

Câu kinh văn này có 3 ý như sau:

1. Cha mẹ cũng không nên làm việc xấu dù nhỏ.

2. Cảnh tỉnh trẻ những việc nào?

Nội dung thứ 2 này lại có 3 điểm:

Thứ nhất là: Hành vi có thể gây nguy hiểm cho trẻ.

Nào là đi bơi này, nào là nước, nào là lửa, nào là điện này, thế rồi là đi qua đường, rồi tôi có nhắc nhở là kể cả chỗ là chỗ ban công. Cho nên là hành vi có thể gây nguy hiểm cho trẻ thì bạn phải cảnh tỉnh.

Thứ hai là: Hành vi có thể gây nguy hiểm cho người khác.

Nào là rút ghế ra để cho bạn ngã lăn đùng ra này, rồi nào cấm bút chì ở dưới ghế ngồi để cho bạn ngồi coi như đâm xuyên hết cả vào mông, rồi rất là nhiều những chuyện khác nữa, bạn phải cảnh tỉnh trẻ.

Thứ ba là: Hành vi không được tùy tiện ở nơi công cộng.

Một là: Đối với đại tự nhiên

Các cái hành vi đối với cái môi trường, hoàn cảnh xung quanh: Là phải làm sao là phải thực hiện đúng là một người gọi là có văn hóa thật sự. Văn hóa là hàm dưỡng đạo đức; tức là đến những cái nơi là không có nói to, rồi không có vứt rác, rồi không có tiểu tiện bừa bãi.

Hai là: Đối với mọi người ở nơi công cộng.

Đi vệ sinh xong nhớ dội nước này, rồi là không có nói ồn náo ở những cái chỗ này.

3. Phải giáo dục trẻ ngay từ nhỏ

Thứ nhất: Học lực cao chưa chắc đã có “Giáo dục”

[Bạn phải giáo dục trẻ ngay từ nhỏ.]

Thứ hai: Giáo dục cái gì? Giáo dục thái độ làm người và làm việc cho trẻ.

Thứ ba: Phương pháp giáo dục:

Một: Cha mẹ phải kết hợp với thầy giáo

Hai: Dạy trẻ phải có lòng hổ thẹn.

Chỉ cần dạy trẻ có lòng hổ thẹn cho chính mình, cho cha mẹ mình, cho quốc gia mình thì chắc chắn rằng chúng sẽ không dám làm những việc mất mặt này.

Có bạn hỏi tôi: Vậy làm thế để dạy trẻ có lòng hổ thẹn? Câu này có khó không bạn? Có khi nào bạn tự đặt câu hỏi này không? Hay là học là học, còn mọi việc cứ để buông xuôi thôi? Chính tôi đã có lúc tôi cũng ngòai suy xét mãi về điều này.

Tí nữa chúng ta cũng sẽ có chuyên mục trao đổi cùng đồng học về chủ đề là “Làm thế nào để dạy trẻ lòng tri sĩ?”

Bây giờ chúng ta tiếp tục ôn đến:

Chánh văn 4.3 và 4.4: “Vật tuy nhỏ, chớ cất riêng, tự cất riêng, cha mẹ buồn”

Có 5 nội dung sau:

Nội dung thứ nhất:

1. Tài vật trong gia đình không được cất giấu riêng.

Nội dung thứ hai:

2. Tài vật của người dù nhỏ cũng không được lấy.

[Trong mục này thì có mấy ý sau:]

Thứ nhất: Trồng dưỡng tâm liêm khiết cho trẻ

Một là: Khi trẻ phạm sai lầm là cơ hội để dạy trẻ.

Hai là: Giáo dục tính liêm khiết cho trẻ thế nào?

- Không lấy của người dù vật rất nhỏ.
- Không cất giấu, lấy đồ của người để dùng, dù vật nhỏ.

Thứ hai: Thái độ làm người, làm việc cho trẻ là gì? Là Giáo dục 2 chữ Hiếu và Liêm

- “Hiếu” là căn bản của làm người, và
- Liêm là căn bản của làm việc.
- “Liêm” là căn bản của sự ổn định chính trị quốc gia.

Nội dung tiếp theo:

3. Tài vật của mình cũng phải để cho người cùng hưởng.
4. Tài vật người cho tặng mình cũng không tham
5. Tài vật công cộng không được lấy để dùng riêng.

Vâng ạ! Chánh văn 4 chúng ta sẽ kết thúc ở đây. Bây giờ chúng ta sẽ chuyển sang chuyên mục:]

TRAO ĐỔI CÙNG ĐỒNG HỌC

Câu hỏi thứ nhất: LÀM THẾ NÀO ĐỂ DẠY TRẺ CÓ LÒNG HỖ THỆN?

[Có bạn hỏi tôi rằng: Trong bài Tiến Thái có giảng, muốn trẻ không làm những việc đáng hổ thẹn, làm mất mặt gia đình, mất mặt quốc gia, cho dù rằng việc ấy là việc nhỏ, thì chúng ta phải dạy trẻ phải có lòng tri sỉ, tức là phải biết hổ thẹn, vì khi mà chúng đã biết hổ thẹn, thì chúng sẽ không dám làm những việc ác, dù rằng việc ác ấy rất nhỏ. Nhưng mà bây giờ làm thế nào để dạy cho trẻ có lòng tri sỉ?

Bạn này bạn ấy hỏi tôi câu ấy ạ.

Phần trả lời này tôi xin chia sẻ có 3 ý như sau:

- 1. Lòng hổ thẹn quan trọng thế nào?*
- 2. Làm thế nào để trưởng dưỡng cho trẻ lòng hổ thẹn?*
- 3. Những thông điệp làm phá hủy lòng hổ thẹn của trẻ*

Chúng ta bắt đầu chia sẻ ý thứ nhất:

1. Lòng hổ thẹn quan trọng đến như thế nào?

Biết hổ thẹn không chỉ khiến cho trẻ đoạn ác từ những hành vi nhỏ nhất, mà còn then chốt là để thành tựu một con người, thành tựu một Thánh nhân.

Mạnh Tử viết: “Sĩ chi ư nhân đại hĩ, dĩ kì nhi đắc Thánh Hiền, thất chi tắc cảm thú nhĩ, thử cải quá chi yếu ki dã”. Có nghĩa là: “Biết xấu hổ đối với con người rất quan trọng. Người biết xấu hổ ắt sẽ thành Thánh Hiền, còn không biết xấu hổ thì ắt thành cảm thú. Biết xấu hổ là chỗ then chốt của việc sửa lỗi”.

Cho nên bạn thấy không ạ? Biết xấu hổ quan trọng đến như thế đây ạ, là then chốt của việc sửa lỗi. Vậy thì việc sửa lỗi chắc là cũng phải rất quan trọng.

Vì sao nói thế? Bạn hãy nghe nhé: Bạn muốn tu hành kiểu gì thì tu, cũng không khác được là bạn phải làm 3 việc: Thứ nhất, là bạn phải đoạn ác; Sau đó thứ 2 mới đến tu thiện; và Thứ 3: Tu thiện không chấp tướng. Làm được vậy là bạn thành công, là bạn liễu sinh tử thoát luân hồi.

Đoạn ác chính là giai đoạn đầu tiên, bởi nếu không dù bạn có nỗ lực làm bao nhiêu thiện đi chăng nữa, thì như lần trước tôi đã chia sẻ với các bạn đó ạ, thì cái thùng công đức của bạn vẫn cứ là rỗng không. Rò rỉ hết, do ác vẫn cứ làm.

*Vậy vì sao bạn lại phải cần công đức thế ạ? Vì bạn muốn vãng sanh Tây Phương Cực Lạc mà. Trong Kinh A Di Đà, Phật dạy rất rõ ràng “**Chẳng thể dùng chút ít thiện căn phước đức nhân duyên mà sinh về cõi kia**” (Nguyên văn: “Bất khả dĩ thiểu thiện căn phước đức nhân duyên*

đắc sanh bỉ quốc”). Cho nên bạn rất cần có công đức, càng nhiều càng tốt để tích lũy lại, lúc đó bạn mới có khả năng, có điều kiện để vãng sinh Tây Phương Cực Lạc Thế giới.

Rất nhiều bạn không hiểu được điều này, cho nên có những bạn vội vàng ngồi luôn vào một chỗ, mong rằng như kinh A Di Đà Phật dạy: ngồi niệm Phật từ 1-tới 7 ngày để đạt được nhất tâm bất loạn. Cuối cùng thì như lần trước tôi chia sẻ, nhất tâm bất loạn chẳng thấy đâu, mà cuối cùng thì lại bị tẩu hỏa nhập ma, suýt mất mạng. Cho nên bạn rất cần công đức là vì vậy.

Chính vì vậy mà truy nguyên đến cùng thì đoạn ác (hay chính là sửa lỗi) lại là khâu then chốt trong quá trình tu hành để bạn có thể tích lũy được công đức. Không có thì công đức bao nhiêu bạn tích lũy được lại rơi rụng hết mà thôi.

Nhưng muốn đoạn ác (hay chính là sửa lỗi) thì bạn lại phải phát được 3 loại tâm. Điều này trong Liễu Phàm Tứ Huấn giảng rất rõ:

Tâm thứ nhất chính là tâm xấu hổ (hay còn gọi là sỉ tâm). Bạn phải biết xấu hổ. Còn nếu như làm ác mà bạn không biết xấu hổ, thì bạn vẫn cứ mặc nhiên mà làm. Nhưng khi bạn đã biết xấu hổ, thì bạn sẽ không dám làm ác nữa. Cho nên đây chính là cái khởi nguồn để cho bạn đoạn ác.

Tâm thứ hai là tâm kính sợ (hay còn gọi là tâm úy kính).

Và tâm thứ ba chính là tâm dũng mãnh (hay chính là dũng tâm).

Đó chính là 3 bước của quá trình đoạn ác (hay sửa lỗi) của bạn. Bạn thấy nhé: Bước đầu tiên chính là bạn phải phát được sỉ tâm (là Tâm xấu hổ). Mạnh Tử nói tâm xấu hổ là then chốt của việc sửa lỗi là vậy. Và sửa lỗi thì lại là then chốt trong quá trình bạn tu hành. Cho nên tâm xấu hổ quan trọng lắm ạ.

Bây giờ chúng ta sẽ sang ý thứ hai:]

2. Làm thế nào để trưởng dưỡng cho trẻ lòng hổ thẹn?

[Ở đây bạn để ý, tôi dùng từ “trưởng dưỡng”, mà tôi không dùng từ “giáo dục” trẻ lòng hổ thẹn. Bởi vì sao tôi nói như vậy? Bởi vì thực ra

lòng hổ thẹn ai ai cũng có, vì lòng hổ thẹn - đây chính là tự tánh rồi, đây chính là “Nhân chi sơ, tính bản thiện”.

Cho nên lần trước, tôi cũng đã chia sẻ với các bạn câu của Mạnh Tử đã từng nói: “Tu ác chi tâm, nhân giai hữu chi (Có nghĩa là: Mỗi người ai cũng có lòng hổ thẹn, với cái ác, thẹn với điều xấu). Mạnh Tử lại nói tiếp: “Tu ác chi tâm, nghĩa dã” (tức là lòng xấu hổ, hay ghét cái ác, thẹn với điều xấu này chính là “nghĩa”). Đây chính là một trong bốn điều Nhân, Lễ, Nghĩa, Trí, chính là tứ chi mà chúng ta đã nói với nhau từ những bài đầu tiên ạ.

Cho nên Hòa Thượng lại nói: “Có thể thấy lòng xấu hổ không phải ai ban tặng cho ta từ bên ngoài, mà là thứ vốn có sẵn ở trong ta”. Nhưng mà đức tính mà người người vốn đã có này rất dễ bị sự ô nhiễm bên ngoài mà che lấp đi, bởi vậy cần phải giáo dục để thức tỉnh và gìn giữ”.

Chắc bạn còn nhớ cái ví dụ về vàng quặng, tôi đã nói rất là nhiều rồi, và có lẽ ở đây tôi không cần phải nhắc lại nữa.

Vậy thì giáo dục thế nào để có thể thức tỉnh được lòng hổ thẹn?

Câu hỏi giáo dục thế nào thì trước tiên chúng ta phải truy tìm ra nguyên nhân của việc không biết xấu hổ, thì mới có thể khắc phục được, tức là chúng ta mới có thể giáo dục được.

Nguyên nhân của việc không biết xấu hổ, chính là vì không có lòng tự trọng.

Vậy bạn hãy dạy con sao cho chúng phải có lòng tự trọng. Muốn vậy, bạn sẽ phải thực hiện 6 điểm sau đây:

Thứ nhất: Tôn trọng trẻ

Muốn trẻ có lòng tự trọng thì trước tiên bạn phải tôn trọng trẻ.

Tôn trọng thế nào? Bạn hãy làm 3 việc:

- 1- Quan tâm đến con;
- 2- Lắng nghe con và
- 3- Tôn trọng ý kiến của con

Về việc thứ nhất là quan tâm. Quan tâm đến những cái gì? Quan tâm đến con từ việc học hành, vui chơi, sinh hoạt, rồi kết bạn bè. Chúng sẽ cảm thấy rằng chúng là người quan trọng, được mọi người để ý.

Việc thứ 2 là: Lắng nghe ý kiến của con, dù là ý kiến sai hay đúng. Chứ ko phải bạn cứ gạt phăng phăng đi, khi nó nói là bạn gạt phăng đi ngay và chỉ có bạn là đúng thôi.

Việc thứ 3 là: Bạn phải tôn trọng ý kiến của con. Dù tìm chỉ được một phần rất nhỏ là đúng, thì bạn cũng phải lắng nghe và tôn trọng ý kiến của con. Mặc dù cái ý đúng này bạn cũng biết rồi, nhưng mà bạn vẫn bảo “Ừ cái việc này con nói đúng đấy, con đóng góp cho cha mẹ đúng đấy, và ý kiến này của con, chúng ta hoàn toàn có thể sử dụng được”. Như vậy thì chúng mới thấy là chúng quan trọng và được mọi người để ý.

Tóm lại nhớ: Quan tâm, Lắng nghe và Tôn trọng con

Bây giờ chúng ta sẽ chuyển sang ý thứ 2:

Thứ 2: Để trẻ phải nhận thấy được trách nhiệm và nghĩa vụ của chúng. Nhỏ là với gia đình, dòng tộc, lớn là đối với đất nước và xã hội.

Muốn vậy bạn phải làm 2 điều:

1- Hãy để trẻ biết về lịch sử gia đình, dòng tộc, và mở rộng ra là quê hương, đất nước.

Bằng cách cố gắng để trẻ trước tiên là giữ liên lạc với cả 2 bên gia đình nội ngoại, để trẻ tìm ra chính bản thân mình, và nguồn gốc của chúng là từ đâu.

Ví dụ: Bạn đưa chúng tham gia vào những dịp đặc biệt của gia đình, của dòng tộc, của quê hương, của xã hội. Và ngay cả khi bạn biết chúng sẽ chẳng thể ở đó lâu được, nhưng bạn vẫn phải tìm cách để đưa chúng vào, bạn phải tạo ra một cái lực hút để hút chúng vào.

2- Hoặc là bạn “Nhờ” con (chữ “nhờ” ở đây là trong nháy nháy), bạn “nhờ” con làm các công việc của gia đình, dòng tộc một cách thích hợp với sức của chúng, để chúng thấy rằng chúng có ích. Kể cả khi không có chúng bạn vẫn có thể làm được, nhưng bạn vẫn phải làm như vậy, bởi

vì bạn làm như thế là bạn đã cho trẻ nhận thấy được trách nhiệm, nghĩa vụ, bổn phận của chúng đối với gia đình, dòng tộc đất nước và xã hội.

Thứ 3: Bạn phải giáo dục cho trẻ tình yêu quê hương, yêu gia đình, yêu đất nước, và lòng tự hào về gia đình, về dòng tộc, rồi về dân tộc của mình. Chẳng hạn để trẻ khám phá ra được tuổi thơ của mình như là một phần trong đó. Do vậy, chúng không thể làm những hành vi mà làm mất mặt gia đình, mất mặt bạn bè, dòng tộc, quốc gia được.

Tôi xin ví dụ: Ngày nhỏ, tôi thường được học một bài thơ trong sách tập đọc. Tôi chẳng nhớ là lớp mấy nữa. Tên là “Tổ quốc em”. Chắc là các bạn vào tầm tuổi tôi thì cũng đã biết được bài này. Và khi tôi được học bài này thì phải nói là cái lòng tự hào, lòng yêu quê hương đất nước của tôi qua những dòng thơ như thế này đã khắc sâu vào tâm trí của tôi. Bây giờ tôi xin đọc cho các bạn. Tôi đọc thuộc lòng đấy ạ, bởi vì vừa nói với các bạn, những vần thơ này nó đi sâu vào trong tâm khảm của tôi cho đến suốt cuộc đời.

Đầu đề của bài thơ, chắc là đã nhiều bạn đã biết:

Em yêu tổ quốc Việt Nam

(của nhà thơ Phạm Hồ)

“Tổ quốc em đẹp lắm
Cong cong hình lưỡi liềm
Trên núi cao trùng điệp
Dưới biển sóng mênh mông.

Những cánh đồng phì nhiêu
Nằm phơi mình ở giữa
Những con sông xanh hồng
Uốn quanh trăm dải lụa.”

Vâng ạ, tôi xin dừng ở đây 1 chút. “Những con sông xanh hồng, uốn quanh trăm dải lụa”. Sau này khi tôi trưởng thành rồi, tôi thường đi máy bay. Mỗi một lần đi máy bay, mà tôi ngồi gần cửa sổ, tôi thường nhìn xuống. Khi mà máy bay bay qua Đồng bằng Bắc Bộ, tôi lại nhìn thấy con sông Hồng chảy như 1 dải lụa hồng uốn quanh qua các cái cánh đồng

làng xóm của Việt Nam, là tôi lại cảm nhận được là yêu quê hương, yêu đất nước một cách tha thiết.

Tôi xin đọc tiếp ạ:

*“Tổ quốc em giàu lắm
Đồng ruộng vừa thóc thơm
Biển bạc đặc cá tôm
Rừng vàng đầy quặng gỗ.*

*Ôi Việt Nam, Việt Nam
Tổ quốc bao thương mến
Yêu từng khóm tre làng
Từng con đò vào bến.”*

Tôi thì không có duyên là quê hương tôi ở các vùng đồng quê, bởi vì quê tôi ở Hà Nội, nhưng tuổi thơ của tôi gắn liền với các đồng quê ở Việt Nam, vì vào những năm chiến tranh phá hoại, tôi phải đi sơ tán, rời xa Hà Nội và đến các vùng quê này. Chính vì vậy khi tôi đọc câu mà “yêu từng khóm tre làng, từng con đò vào bến” là trong tâm tôi lại nôn nao một cái nổi nhớ khó tả. Rồi là: “Quê hương là cánh diều biếc, tuổi thơ con thả trên đồng, quê hương là con đò nhỏ, êm đềm khua nước ven sông”.

Vâng ạ, chúng ta sẽ nghe tiếp bài này:

*“Càng yêu thêm sông núi
Sinh ra những anh hùng
Xưa Quang Trung, Lê Lợi,
Nay bác Hồ bác Tôn.*

*Trên mỗi một ngã đường
Em như nghe tiếng hát
Bao nhiêu giặc xâm lăng
Đến đây đều ngã gục.*

*Trước Bạch Đằng, Đống đa
Giờ Điện Biên, Ấp Bắc
Em càng thù giặc Mỹ
Ngăn nước em làm đôi*

*Em ước thành Phù Đổng
Trừ sạch bọn giết người.*

*Nhưng Bác Hồ bảo rồi,
“Nước Việt Nam là một”
Các bạn miền Nam ơi
Nước mình rồi thống nhất.*

*Em không nói ai biết
Nhưng em sướng vô cùng
Em là công dân nhỏ
Nước Việt Nam anh hùng.”*

Đấy ạ! Từ những vần thơ như thế, chúng ta bắt đầu dạy cho trẻ biết về lịch sử hào hùng 4000 năm của dân tộc Việt Nam, chưa từng thua một kẻ thù ngoại xâm nào. Thậm chí chúng ta đã đánh thắng được cả hai đế quốc lớn, đó là Pháp và Mỹ.

Chúng ta khơi dạy được lòng tự hào dân tộc cho trẻ nhỏ, tình yêu quê hương, yêu đất nước thì như vậy chúng ta thành công. Chúng sẽ tự hào rằng chúng là người Việt Nam, vậy thì chúng không thể nào làm mất mặt bản thân, rồi mất mặt gia đình, rồi mất mặt Tổ quốc mình được.

Bây giờ chúng ta sẽ tiếp tục đến điểm:

Thứ 4, đó là: Bạn phải Khen ngợi khích lệ khi con làm việc thành công, hoặc kiên nhẫn động viên khi con thất bại, do “cố gắng bay trên đôi cánh của mình”.

Không phải là bạn giao cho trẻ các việc để cho chúng thấy trách nhiệm, bổn phận của chúng, nhưng khi chúng làm hỏng một cái thì bạn lại tha hồ quát thét ầm ĩ. Vậy thì cái lòng tri sỉ của chúng sẽ không còn, vì chúng sẽ nghĩ chúng là người kém cỏi, chẳng ra gì, là người bỏ đi.

Hoặc là khi chúng làm được những việc tốt, chúng mang về chúng khoe với bạn: “Cha ơi, mẹ ơi, con làm được việc này”, thì bạn cũng không quan tâm đến. Chúng sẽ thấy rằng, chúng trong con mắt của cha mẹ, chúng không có giá trị gì hết. Vậy thì ko thể nào thúc đẩy được lòng tự trọng của trẻ.

Cho nên là đây ạ khen ngợi, khích lệ khi con làm việc thành công, hoặc kiên nhẫn động viên khi trẻ mắc sai lầm do “cố gắng bay trên đôi cánh của mình”.

Bạn động viên thế nào ạ? Bạn phải nói với trẻ: “Hãy xem đó là những sai lầm để học hỏi”. Bạn phải nói với con như vậy, và hãy để trẻ biết rằng, đó là cách mà hầu hết chúng ta muốn học hỏi để làm mọi việc tốt hơn đều sẽ trải qua những việc như vậy. Đây là thời điểm trẻ biết rằng bạn luôn luôn ở bên cạnh trẻ khi chúng thất bại.

Thứ 5: Bạn Hãy đưa những tấm gương thành danh đức hạnh và học vấn của mọi người trong gia đình, trong dòng tộc, trong đất nước, rồi trong xã hội, rồi trên thế giới, rồi đến các tấm gương của Phật, Bồ Tát, cổ Thánh tiên Hiền để chúng noi theo.

Bạn đừng có nói với tôi là gia đình bạn toàn những người xấu. Không bao giờ có điều ấy. Tôi xin nhắc lại: Có một lúc Tiến sĩ Thái giảng là có một cô gái, khi Tiến sĩ Thái giảng đến chỗ là “Ân phải báo, oán phải quên”, thì cô ấy nói là:

- Chồng tôi không có một cái ưu điểm gì.

Tiến sĩ Thái liền nói ngay là:

- Tôi thấy thật là lạ, nếu mà anh ấy không có ưu điểm gì thì cô lấy anh ấy làm gì.

Cho nên ở đây tôi nói là, bạn đừng có bao giờ nói với tôi là gia đình bạn toàn người xấu nhé, không bao giờ có. Ngay trong bản thân mỗi con người cũng vậy thôi, có ưu điểm, cũng có khuyết điểm, chẳng ai là tốt hết, và cũng chẳng có ai là xấu hết. Cổ nhân có câu “Nhân phi Thánh Hiền, thực vô năng quá”, có nghĩa là “Con người không phải Thánh Hiền, cho nên ai mà chẳng có khuyết điểm”.

Cũng vậy, chẳng có ai là giàu ba họ, cũng chẳng có ai khó ba đời. Cho nên đối với gia đình, dòng tộc bạn, bạn phải tìm ra được những việc làm ưu tú, những con người ưu tú, để bạn đưa ra những tấm gương cho trẻ học tập. Đây, ví dụ:

- Anh con này, cha con này, rồi cụ con này, rồi kỵ con này, đã từng đỗ đạt như thế này, đã từng làm những việc thiện như thế này.

Rồi bạn đưa ra những tấm gương ở xã hội.

- Đây này, những vị lãnh tụ như thế này “xưa thì Quang Trung, Lê Lợi, nay Bác Hồ, bác Tôn,” để chúng noi theo. Còn nếu như chúng không nhìn thấy được một tấm gương nào, chúng lúc nào cũng thấy là mình nhất thì thôi hết rồi, chỉ còn có ngạo mạn.

Tiếp tục.

Điểm Thứ 6: Bạn cũng phải chỉ cho con thấy những tấm gương xấu, thân bại, danh liệt; làm cho gia đình xấu hổ, mất mặt, đất nước xã hội thì lên án, để cho trẻ phải phản tỉnh.

Nói đi nói lại, để làm cho gọi là trường dưỡng lòng tri sỉ của trẻ thì bạn cần làm 6 việc sau:

Tóm lại đây ạ.

1. Tôn trọng trẻ
2. Cho trẻ thấy trách nhiệm, bổn phận của chúng với gia đình, đất nước, và xã hội
3. Giáo dục tình yêu, lòng tự hào đối với gia đình, dòng tộc, dân tộc, quê hương, đất nước
4. Khen ngợi, khích lệ khi con thành công; hay là kiên nhẫn, động viên khi con thất bại
5. Chỉ ra các tấm gương để con noi theo
6. Cũng chỉ ra các tấm gương xấu để cho con phản tỉnh

Bây giờ, chúng ta sẽ tiếp tục đến ý thứ ba:

3. Những thông điệp làm phá hủy lòng tự trọng của trẻ

Nếu như để nuôi dưỡng lòng tự trọng của trẻ, thì bạn phải học cách tôn trọng con, vậy thì đây sẽ là vấn đề ngược lại, đó chính là những hành vi bạn không tôn trọng con, thì chính là sẽ làm phá hủy lòng tự trọng của trẻ. Có nghĩa là bạn không quan tâm đến con, không lắng nghe con và không tôn trọng con.

Thứ nhất: Phớt lờ trẻ và tỏ ra không cảm thấy thú vị gì khi ở bên trẻ.

Không biết là các bạn thế nào, chứ tôi thường xuyên nói với cư sĩ Châu, là con dâu, tôi:

- Cái hạnh phúc của người mẹ là được chăm sóc con, được nhìn thấy con lớn từng ngày, được thấy con học đi, rồi học nói, rồi được thấy con nào hôm nay biết lẫy, biết bò, hôm nay mọc răng. Lúc nào ở bên con cũng cảm thấy là thú vị, hạnh phúc. Và khi đi làm, thì chỉ mong sao là nhanh nhanh chóng chóng hết giờ để đạp bay xe đạp về để được bế bồng, ôm con.

Cho nên, những hành vi mà bạn không được làm là:

Thứ nhất: Phớt lờ trẻ và tỏ ra không thấy thú vị gì khi ở bên trẻ.

Vâng ạ.

Thứ 2: Cau có hoặc thở dài khi trẻ muốn nói chuyện với bạn hoặc hỏi bạn về vấn đề mà bạn phải cần rất nhiều thời gian và sự nỗ lực của bạn mới có thể giúp trẻ được.

Thì lúc này bạn lại ngại quá, bạn bảo thôi luôn, rồi bạn bảo: “thôi, tự làm, tự học”, hoặc là bạn bảo sao ạ? Tôi đã từng nghe thấy có người cha nói với con: “cứ việc mà tra google”, thế là xong. Và bỏ mặc lại đứa trẻ với những dấm dứt, khóc lóc, tủi thân.

Thứ 3: Những thông điệp cho thấy rằng bạn không thích trẻ. Ví dụ nói: “Mẹ yêu con, nhưng mẹ không thích con”; hoặc là nói: “Tôi ước mình đã không sinh ra con”.

Đấy ạ, có những người bố, người mẹ là nói với con những điều đấy, thì đấy là điều cấm kị.

Thứ 4: Thường xuyên cần nhắc, nói với trẻ những thông điệp tồi tệ về trẻ

Ví dụ: “Con thật là lười biếng”, hoặc “Con không gọn gàng, con thật là nghịch ngợm, phiền toái, nhút nhát.”

Tức là chê con đủ kiểu. Vậy thì rõ ràng khi bạn chê chúng như thế, ngày nào bạn cũng rót vào tai chúng như thế, thì chắc chắn rằng chúng sẽ cho rằng chúng là người bỏ đi rồi. Vậy thì chúng còn cần gì nữa.

Thứ 5: Tuyệt đối không so sánh trẻ với những người khác, đặc biệt là với anh trai hoặc chị gái, cho thấy trẻ không tốt như những người khác.

Vâng ạ! Ở đây có một câu chuyện nói về một người cha thường xuyên là nói với con rằng:

- Bằng tuổi con thì cha đã làm được việc thế này thế khác. Vậy mà sao bây giờ con kém thế, con không làm được?

Thế là có một ngày cậu bé nói với cha rằng:

- Cha ạ, bằng tuổi cha thì vị này, ông ta đã là Tổng thống của nước Mỹ rồi đấy ạ.

Và Thế là người cha im lặng.

Thứ 6: Đe dọa rời bỏ trẻ nếu trẻ không làm theo những gì bạn muốn.

Thứ 7: Bạn càng đánh mắng trẻ, chúng sẽ càng cảm thấy chúng là người bỏ đi, không ra gì, và chúng sẽ trơ lì trước đòn roi, và sẽ mặc sức làm việc xấu, bất cần, chúng sẽ không cần nữa.

Trên đây là những điều mà tôi sưu tầm được để chia sẻ cùng với bạn, kính gửi bạn để tham khảo. Chúc bạn thành công trong việc phục hồi lòng tri sĩ của con.

Câu hỏi thứ 2:

Đồng học hỏi: Con kính chào cư sĩ Bà, con là một thành viên trong nhóm “Chia sẻ Đường đến Hạnh phúc” ạ.

Con năm nay 37 tuổi, làm nghề dạy toán phổ thông, yêu thích văn hoá truyền thống. Cách đây 3 tháng, con có được một người bạn giới thiệu cho con vào nhóm Chia sẻ Đường đến Hạnh phúc, hay chính là Chia sẻ Đệ Tử Quy, nên con mới biết đến Đệ Tử Quy và cư sĩ Bà.

Do từ nhỏ, con không được học về văn hoá truyền thống, nên rất nhiều thói quen trong lời nói và hành vi đã không đạt theo yêu cầu của người xưa.

Khi vào nhóm, con đã có những bình luận vi phạm nội quy của nhóm. Sau đó con được cư sĩ Bà nhắc nhở, con đã hướng nội và nhìn thấy một vài thiếu sót của mình.

Nhiều lúc con muốn gặp cư sĩ Bà để chia sẻ, nhưng có bạn bảo là cư sĩ Bà bận không tiếp khách nên con lại thôi. Nếu có dịp con cũng muốn được gặp Bà để nghe Bà chia sẻ ạ. (Lược trích)

Trả lời:

Kính gửi đồng học!

Tôi xin chia sẻ cùng bạn một câu chuyện như thế này:

Có một Đại Sư dẫn một người nam đến trước một ngọn núi. Đại Sư nói:

- Con thấy ngọn núi này thế nào?

Người nam đáp:

- Dạ, cao, đẹp, và hùng vĩ ạ!

Đại Sư nói tiếp:

- Vậy con đi cùng ta lên núi.

Trên đường đi không có ai nói 1 câu, cứ đi và đi. Người nam thì mệt dần, đường núi thì lại không dễ đi. Người nam càng lúc càng cảm thấy khó chịu và mệt mỏi. Đợi lên đến đỉnh núi, Đại sư lại hỏi:

- Ngọn núi mà con nhìn thấy như thế nào?

Người nam liền đáp:

- Ngọn núi này không ổn, đường thì toàn là đá sỏi, cây cối cũng mọc không được tốt. Nhưng mà đứng đây có thể nhìn ra xa, con thấy ngọn núi đối diện đẹp hơn nhiều.

Đại Sư cười và nói:

- Khi con quen một người, chính là lúc con đứng xa để nhìn ngọn núi, trong mắt đầy sự mới lạ và ngưỡng mộ. Khi hiểu rõ con người đó rồi, chính là lúc con leo lên núi, con thấy những thứ chi tiết rõ ràng. Nhưng khi lên đến đỉnh núi, mắt của con cũng chỉ nhìn thấy ngọn núi khác mà thôi.

Núi không có thay đổi, mà chính là con tim của con thay đổi. Con tim của con thay đổi, nên con mắt của con cũng không còn nhìn như trước nữa, không còn sự ngưỡng mộ, núi cũng không còn được sự hùng vĩ nữa...”

Vâng ạ, xin chia sẻ với bạn câu chuyện trên và chúc bạn thành tựu.

Dù đã chúc bạn thành tựu rồi nhưng tôi có nhớ đến một câu nói của Trang Tử. Câu nói đó tức là gì ạ? “Cho ở gần để thử lòng kính”. Còn Hòa Thượng Tịnh Không thì sao ạ? Trong 7 pháp cúng dường, có một pháp gọi là “Nhiếp thọ chúng sinh cũng dường”, Hòa Thượng bảo: Nhiếp thọ ai khó nhất? Nhiếp thọ người nhà là khó nhất. Vì sao lại khó nhất? Vì ở ngoài bạn có thể nói đến “Hoa trời rơi rụng” không ai biết, nhưng mà người ở trong nhà thì lại hiểu rõ bạn đến từng chân tơ kẽ tóc. Quá biết rồi. Cho nên nếu mà bạn muốn nhiếp thọ người ngoài thành tựu thì trước tiên bạn hãy nhiếp thọ được người trong nhà. Khi mà người trong nhà bạn nhiếp thọ được, thì đối với người ngoài dễ dàng. A Di Đà Phật.]

[Vâng ạ, thời gian của chúng ta đã hết. Bài chia sẻ của chúng ta hôm nay xin tạm dừng ở đây.

Chúc bạn:

Thuộc lòng Đệ Tử Quy
Hành đúng từng câu chữ
Nội hóa tâm cung kính

Là bạn được thân người

Xin chào và hẹn gặp lại các bạn vào ngày mai – xin cảm ơn!]
